

Bijlage VMBO-GL en TL
2016

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een Nederlandse munt (voor- en achterzijde):

Toelichting

Op de munt links staat: Willem

Op de munt rechts staat: 10 cents 1848

bron 2

Tekst in een geschiedenisboek over een belangrijk politicus:

Onder leiding van deze politicus nam rond 1850 de hogere burgerij de macht in handen. In de jaren daarna kregen ook de protestanten en de katholieken steeds meer invloed in de politiek en nog weer later ook de arbeiders. Mede dankzij het werk van deze politicus kregen al deze groepen steeds meer te zeggen in de politiek.

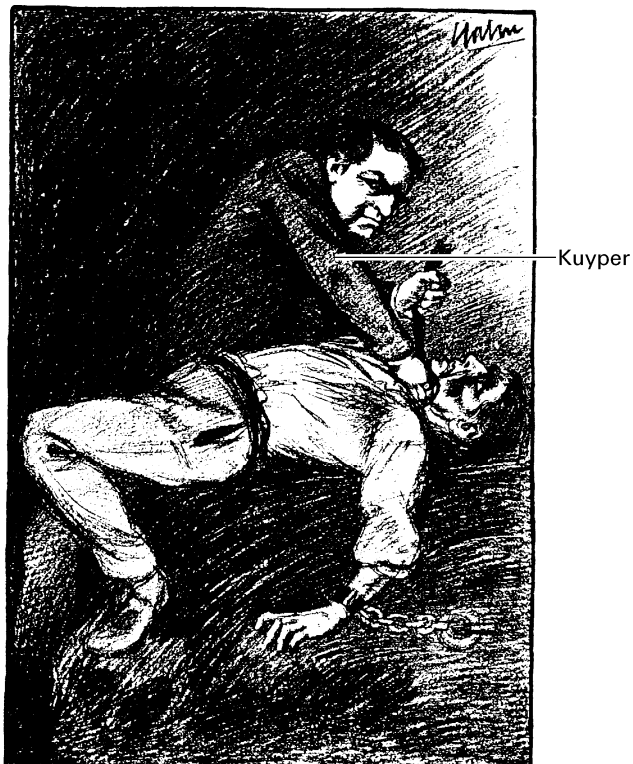
bron 3

Een tekst geschreven door een vrouw rond 1900:

Vrouwen van Nederland! Wordt u bewust van de plicht die u heeft voor uzelf en voor de samenleving. U wilt toch ook meewerken aan de opbouw van de maatschappij! Vecht u dan los van alle belachelijke vooroordelen. Strijdt mee voor economische en politieke onafhankelijkheid! Strijdt mee voor een betere maatschappij!

bron 4

Een politieke prent over een maatregel van Abraham Kuyper (1903):

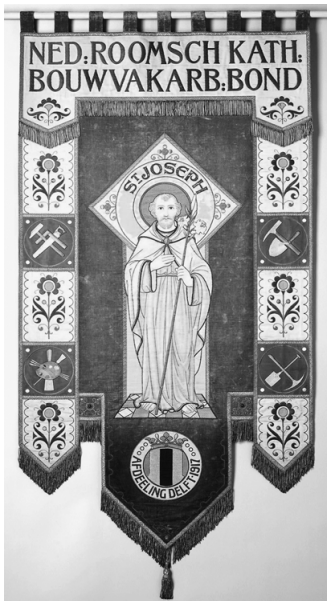
Toelichting

In 1903 nam de Tweede Kamer de zogenaamde 'wurgwetten' van Abraham Kuyper aan. Deze wetten hielden in dat ambtenaren niet meer mochten staken.

bron 5

Hieronder en op de volgende pagina staan in totaal **drie** vaandels uit de periode 1900-1930.

vaandel 1

Toelichting

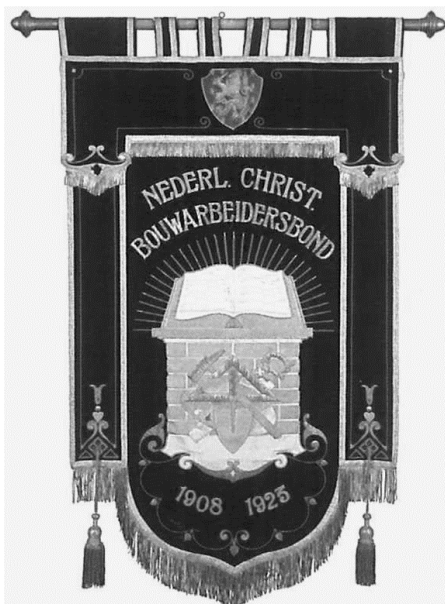
Op het vaandel staat de tekst:

Nederlandse Rooms Katholieke Bouwvakarbeidersbond

St. Joseph

afdeling Delft 1917

vaandel 2

Toelichting

Op het vaandel staat de tekst:

Nederlandse Christelijke Bouwarbeidersbond

1908-1923

vaandel 3

Toelichting

Op het vaandel staat de tekst:
Algemene Nederlandse Bouwarbeidersbond
Afdeling Helmond
opgericht 20 juni 1928

bron 6

Een krantenartikel (1925):

De Olympische Spelen

De regering wil één miljoen gulden uitgeven om de Olympische Spelen in Amsterdam te laten plaatsvinden. Een meerderheid in de Tweede Kamer is tegen deze uitgaven van de regering. Daarom heeft de Tweede Kamer de begroting afgekeurd. Het is nu onzeker of de Olympische Spelen in 1928 in Amsterdam gehouden kunnen worden.

bron 7

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal **vier** afbeeldingen die te maken hebben met grondrechten.

afbeelding 1

Een demonstratie van ambtenaren:

Toelichting

Op het spandoek staat: 'Het PTT-personeel eist 10% loonsverhoging, 100 gulden ineens!'

afbeelding 2

Een poster met een oproep om krakers te steunen:

Toelichting

Op de poster staat:

Krakers voor de rechter (*Krakers zijn mensen die zonder toestemming in leegstaande woningen gaan wonen.*)

Kom op voor je recht!

Op het spandoek staat: wij willen wonen.

afbeelding 3

Een Hindoestaanse tempel in Den Helder:

afbeelding 4

Het aanbieden van een verzoekschrift op het Binnenhof:

Toelichting

Op het spandoek staat dat meer dan 1 miljoen Nederlanders bezwaar maken tegen een plan van de regering.

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 8

Een spotprent over de verdeling van China (1898):

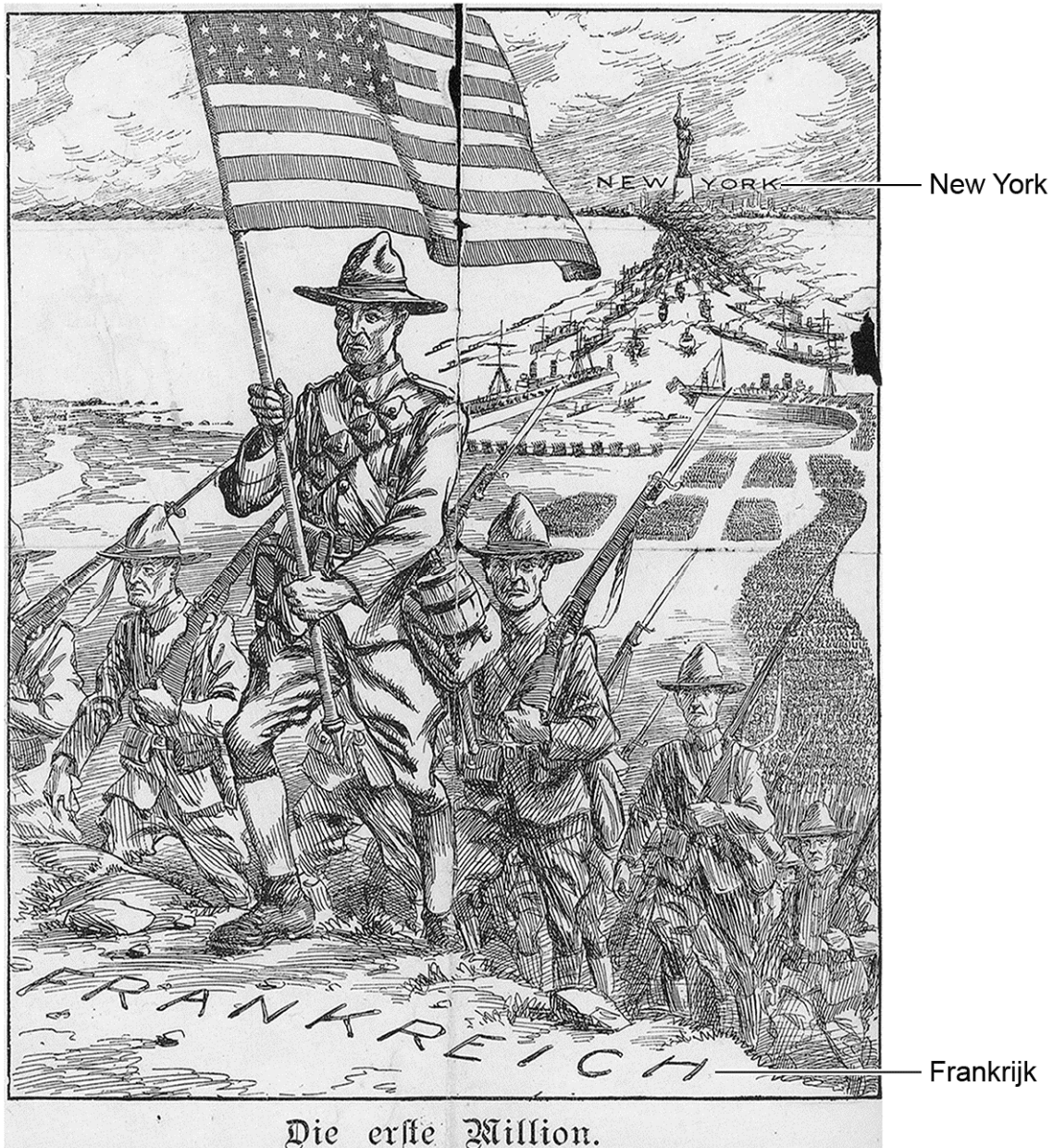
bron 9

Een Franse spotprent over het Duitse leger met als titel: 'Hun manier van oorlog voeren' (1914):

bron 10

Een Amerikaanse prent die boven de Duitse loopgraven werd uitgestrooid (1918):

Toelichting

Onderaan de prent staat: 'De eerste miljoen'.

bron 11

Een opgave in een Duits schoolboek (1935):

Een vliegtuig vliegt met een snelheid van 240 kilometer per uur naar een plaats op 210 kilometer afstand om daar bommen te laten vallen. Na hoeveel tijd komt het vliegtuig terug als het afwerpen van de explosieve lading 7,5 minuten in beslag neemt?

bron 12

Uit een geschiedenisboek:

In november 1940 moest een minister uit de Sovjet-Unie tijdens een bezoek aan Berlijn schuilen voor een bombardement. Hij sprak hier een nazi-minister op aan: “U zegt dat u (...) heeft verslagen. Waarom zitten we dan in deze schuilplaats?”

bron 13

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal **vijf** afbeeldingen uit de Tweede Wereldoorlog.

afbeelding 1

Door het brandstoftekort slopen mensen houten blokjes uit de tramrails (1944):

afbeelding 2
Duivenpootjes:

Toelichting

Duivenbezitters moesten van de bezetter hun duiven doden en de pootjes als bewijs inleveren bij de gemeente.

afbeelding 3

Een collectebus van de Stichting Winterhulp Nederland:

Toelichting

De Winterhulp was een Duitse organisatie die zich bezighield met de sociale zorg.

afbeelding 4

Lesboeken gemaakt voor een nationaal-socialistische radiocursus Duits:

Toelichting

Op de kaften staat: Rijksradio-omroep, De Nederlandse omroep, radiocursus Duits.

afbeelding 5

Een witte vlag:

Toelichting

Deze vlag werd gebruikt om aan te geven dat het Nederlandse leger wilde onderhandelen met het Duitse leger.

bron 14

Een Nederlandse vrouw vertelt in 2013 over haar oma in een krantenartikel:

In november 1944 beviel mijn oma in Den Helder van een dochter. De vader was een bevriende Duitse soldaat, die op dat moment al naar het Oostfront was gestuurd. Mijn oma werkte in de keuken van het Duitse leger. In de Hongerwinter smokkelde zij eten mee uit deze keuken en gaf dit aan mensen in de buurt.

bron 15

Hieronder staan vier berichten uit de verzetskrant 'Vrij Nederland' (1940-1945):

bericht 1

Joden werden op straat in elkaar geslagen en gedeporteerd.
De Amsterdamse bevolking kon dit niet aanzien. Er werd naar het enige middel van verzet gegrepen: de staking.

bericht 2

Landgenoten! Al enkele jaren onderdrukken de nazi's ons volk, maar vandaag op 6 juni begint de bevrijding van West-Europa. Houdt moed, volk van Nederland. Aan de kusten van Normandië bulderen de geallieerde kanonnen.

bericht 3

Met toenemende spanning volgden wij de afgelopen maanden de strijd om Stalingrad. Wij zijn heel blij om te horen dat de Sovjet-Unie heeft gewonnen. Twee legerleiders, Hitler en Stalin, vochten tegen elkaar ... en Stalin heeft gewonnen!

bericht 4

Vandaag komen de Geallieerden nog niet verder dan Amersfoort, Utrecht en Hilversum. Maar, Amsterdammers, ze komen er aan. Morgen is Amsterdam aan de beurt.

bron 16

Een krantenartikel (1948):

Joden vieren feest

Afgelopen zondag hebben Amsterdamse Joden feest gevierd. Overal hingen witte vlaggen met de blauwe banen en de Davidster. Een half uur voor het begin van de viering stonden veel Joden buiten te wachten. Ik hoorde blijde, maar ingetogen stemmen. Dit was geen romantische, opgewonden vreugde, maar een blijdschap ontstaan uit nood en leed.

bron 17

Hieronder staan vier uitspraken van personen die te maken hebben gehad met de politiek in het Midden-Oosten tussen 1945 en 1979:

uitspraak 1

Ik snap de verbazing over mijn beslissing wel. Wie had ooit gedacht dat ik, als president van een groot Arabisch land, bereid zou zijn om met de vijand te gaan praten?

uitspraak 2

Ik zal nu het document van de oprichting van de Joodse staat voorlezen. Laten we de oprichting ondersteunen door te gaan staan.

uitspraak 3

Onze acties zijn gebaseerd op onze principes: we willen onze geweren blijven gebruiken. We willen onze historische rechten behouden. We willen geen vrede en geen onderhandelingen.

uitspraak 4

De lange dagen op Camp David zijn voorbij. Tijdens onze besprekingen waren de leiders van beide buurlanden vooruitziend en wijs, en dat leidde tot succes. Ik hoop dat de leiders deze wijsheid met zich meenemen.

bron 18

Een kaart van Europa met acht genummerde landen (1955):

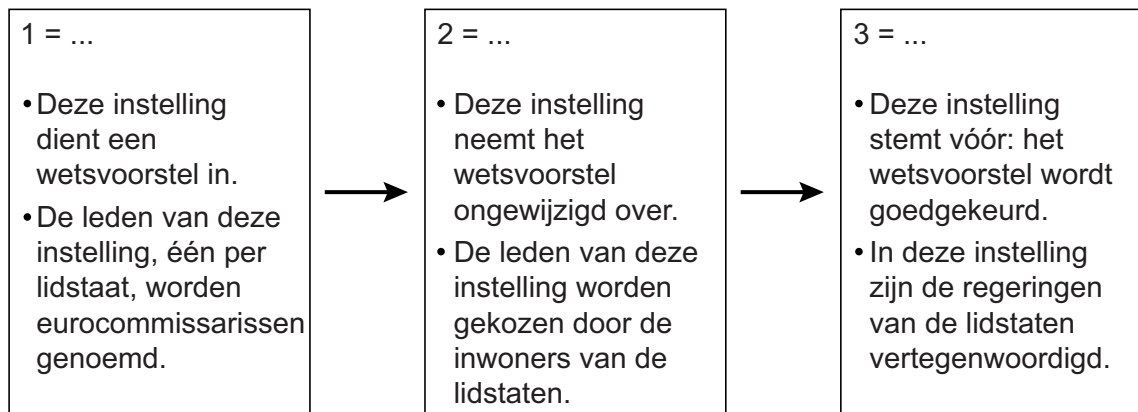
bron 19

Michael Gorbatsjov was in 1989 aanwezig bij de viering van het veertigjarig bestaan van de DDR. Hij schreef daarover in zijn memoires (1996):

Die avond was er een fakkeloptocht in Oost-Berlijn. Partijleden uit het hele land marcheerden langs de eretribune waarop ik stond. Later hoorde ik dat alle deelnemers van tevoren geselecteerd waren door de overheid. Het waren hoofdzakelijk jonge activisten die hoorden bij de massa-organisaties van de Communistische Partij. Daarom was het zo opvallend dat juist déze jongeren kreten riepen als: 'Wij willen perestrojka. Gorbatsjov, help ons!'.

bron 20

Een vereenvoudigd schema met de stappen die nodig zijn om een Europese wet aan te nemen:

bron 21

Een wereldkaart waarop vijf plaatsen met nummers zijn aangegeven:

